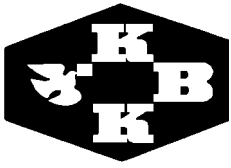

KISGRAFIKA

58. évfolyam. Megjelenik egy évben négyszer.

Kiadja a „Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület”

Postacím: 2045 Törökbálint, Bartók Béla u. 2., internetcím: www.kisgrafika.hu

Szerkesztő: Vasné dr. Tóth Kornélia

Felelős kiadó: Antalné Tari Zsuzsanna ügyvezető; e-mail: titkar@kisgrafika.hu

Kékesi László rézkarca, C3/C5 (1982) 90×76

T A R T A L O M

Ifj. Kékesi László: A Kisgrafika Barátok Köre és Apám

Marton Árpád: Fény-évek

Rácz Mária: Búcsú László Annától

Vasné dr. Tóth Kornélia: A bor ünnepe kisgrafikákon. Solti László ex libris és borcímke gyűjteményéről

Vasné dr. Tóth Kornélia: Híres gyűjtők könyvjegyei az OSZK-ban. Nagy József (1879–1962)

HÍREK – LAPSZEMLE – KÖNYVESPOLC – EGYESÜLETI HÍREK

2019/2

A KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE ÉS APÁM

Apám már a negyvenedik életévét taposta, amikor a Kisgrafika Barátok Köre alakuló ülésére 1959. április 25-én sor került. Első elnökévé dr. Soó Rezső professzort, a közismer-ten legnagyobb hazai ex libris gyűjtőt, a „régii” gyűjtők közül titkárrá Réthy Istvánt, vezetőségi tagokká Illyés Sándor Lászlót, Reisinger Jenőt és Galambos Ferencet választották. A Képzőművészek Szövetsége és a Képzőművészeti Szakszervezet égisze alatt, a Fészek Művészklub egyik szekciójaként elindított Kör művészeti vezetője Stettner Béla volt, aki nagy igyekezettel gyűjtötte össze a régi társakat, műpártolókat és ex libris készítővel foglalkozó grafikusművészeket.

„...Ezek a művészek ma nemcsak a hazai, de a külföldi gyűjtők szemében is élvonalbeli művészeknek számítanak, amit mi sem bizonyít jobban, mint az, hogy számtalan külföldi nagy gyűjtő fordul hozzájuk ex libris készítési megbízással. Ezek közé tartozik Gál Ferenc, Kékesi László, Kaveczky Zoltán, Vertel József” – értékelt Réthy István 1969-es, tíz évet összefoglaló krónikája.

Majd külön fejezetben is írt Apámról: „...Rézmetszeteit sok szeretettel, finom aprólékos gonddal készíti. Szép akt lapjai a bécsi Cossmann-iskola mesterei alkotásaira emlékeztetnek s így nem csoda, ha sok külföldi gyűjtő boldogan vall magáénak egy saját nevére szóló Kékesi ex librist. Legalább is ezt igazolja az a tény, hogy sok külföldi nagy gyűjtő keresi meg ex libris készítésére. A bélyeggyűjtők nagyon örülnek, mi azonban kevésbé annak, hogy a magyar és külföldi posták bélyegtervezési megbízásokkal árasztják el, ami az ex libris készítés rovására megy, mert arra (így) nemigen jut ideje.”

(Mára azért elmondhatjuk; jutott. Életműve 254 darab ex libris és a fennmaradt 237 vázlat. Utóbbiak befejezését nem temérdek bélyeg- és levelezőlap-tervezése hátráltatta, hanem korai, 1993-ban bekövetkezett távozása akadályozta meg.)

Apám ex libris és családi grafikakészítéssel már a negyvenes években foglalkozott (op. 3, 4, 7), de e műfajban kiteljesedése egybeesik a bélyegtervezői munkásságának kezdeteivel. A műfaj vaslogikájú törvényeit korán kitapasztalta és képességei, rajztudása, vésőkezelése révén kortársai között kiemelkedő helyet foglalt el. Ex libriseit és alkalmi grafikáit ugyanúgy, mint bélyegeit és egyéb grafikáit fegyelmezett szerkesztés és gondos, magas színvonalú kivitelezés jellemzi. Lapjain minden vonalnak, a vonalakból szőtt tónusoknak a mondanivaló

szempontjából jelentősége van. Ex libriseinek egyik fő témája a szép női test. A női test a legősibb jelek, jelképek összefoglalója: a világot teremtő istenanya, a termékenység, az örök folytonosság letéteményese, az akt az emberi élet szépségének a hordozója, minden szép szimbóluma.

Első megrendelői a baráti kör alapítóinak köréből kerültek ki. Így Réthy István (op. 30, 61), Galambos Ferenc (op. 51), Reisinger Jenő (op. 26), Szentesi Flórián (op. 36, 188) részére karcolt és metszett könyvjegyeket.

Kékesi László grafikája, C5 (1965), 79×63

Azután dr. Illyés Sándor Lászlónak, a hazai kisgrafika-gyűjtők „Nestorának” három alkalommal is (op. 27, 66, 110), utóbb születésnapjára ajándéknak szánva, linóleumba vésve a jó-gász portréját.

Kékesi László linómetszete, X3 (1976), 80×65

Késői tisztelgése volt 1984-ben a Kör idejekorán elhalálozott művészeti vezetője, a nála kilenc évvel fiatalabb Stettner Béla életműve előtt. Emléklapján (op. 178) a grafikus kolléga sommázó előadásmódján jelenítette meg alakos kompozícióinak drámai atmoszféráját.

A KBK első évtizedének tevékenységét előbb az Ernst Múzeumban megrendezett Nemzetközi ex libris és kisgrafika kiállítás, utóbb a nemzetközi kisgrafikai kongresszus, immár a tizenharmadik koronázta meg. Európai színvonalú volt, a világ sajtója a szív, a barátság, „a szeretet kongresszusának” nevezte el. A levelezőtársak a személyes találkozás révén barátaink lettek, G. Meyer-Noirel, P. Pfister, G. Mantero, N. Ott. És még sorolhatnám mind a művészeket, mind a mecénásokat.

1978-ra a Kör 337 tagot számlált és kissé szétszóródott. Az összefüggések ellaposodtak, a Rátkai Klub, a Pilvax preszszója, a Fészek levegőtlen pinchelyisége alkalmatlan volt tartalmas programok bonyolítására. Apám úgy mesélte, hogy a KBK körül „más bajok is voltak”. Működését a Művészeti Szakszervezet pénzelte. Szabad beleszólása volt, hogy mely művészek munkáit adják ki, a kiállításokon ki és milyen művel szerepeljen, a kongresszusra utazó küldöttségek összetétele mely személyekből tevődjön össze...

Túlzás nélkül állíthatom, töretlen volt Apám alkotókedve eme kisgrafikai ágban. A kezdetektől fogva együtt örülhettünk csoportos és önálló kiállításokon való szereplésének, mely színvonalas megnyitónak köszönhetően a sajtó révén hol helyi, hol megyei, hol országos publicitást kapott. Ex librisei a „legarisztokratikusabb műfajt” néhány év alatt a „legdemokratikusabb műfajjára” változtatták.

Am nem tagadható, ezekben az években a kisgrafikai ízlés terjedéséhez, az alkalmazott művészeti technika pártolásához, ennél fogva szaporább műveléséhez hozzájárult országunk történetének egyik katasztrófális korszaka. Az élet minden területén felhalmozódó csőd, melynek egyenes következménye volt a műbarátok vékonypénzűsége. Szaporodtak hát a családi vonatkozású grafikák, az áldott karácsonyokat és szebb, boldogabb éveket köszöntő lapok. De azért új, tartós kapcsolatok is születtek. Apám haláláig barátságot ápolhatott Palásthy Lajossal, dr. Gombos Lászlóval, dr. Lenkey Istvánnal, ki utóbb első alkotásjegyzékét is szerkesztette.

Ereklyeként őrzöm azt az üdvözlőlapját (op. 177), melyet a Kör Mikulás-esti összefüggéséről küldött. A közös szelfikészítés, az emlékmentés *írott*, immár harmincöt éves darabját... A KBK történetének kiállítási vitrinbe való értékes relikviáját azok autogramjával, kik nevüket örökre beírták a Kör történetébe.

Majd éveket ugorva: nemcsak az ország, de a KBK életében is gyors és jótékony változások történtek. A rendszerváltozás megérintette a Kört is, 1990-től nevében is újult, Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesületté alakult át. A művészeti vezetést König Róbert, a titkári teendőket Csiby Mihály után dr. Vida Klára vette át. Az Egyesület hivatalos kiadványa is megújult, a történekekről új formátumban értesített a „Kisgrafika”. Kiteljesedett a vidéki körök munkája is. Pécs és Szeged után Cegléd, Eger, Debrecen és Veszprém is csatlakozott. Örvendetes volt e kibontakozás, örvendetes a tematikus kiállítások, s azok következtében megrendeléseinek számának növekedése.

Apám ex libriseivel és alkalmi grafikáival anno részt vett a lipcsei, párizsi, krakkói, hamburgi és comói kongresszusok kiállításain, valamint nancyi, tarnóvi nemzetközi ex libris kiállításokon és a KBK budapesti kiállításain. Műveit – katalógusokkal bizonyíthatóan – harminc egyéni és negyvenkét csoportos kiállításon ismerhette meg a közönség.

Volt, hogy a Kisgrafika teljes terjedelmében leköszölte egyéni kiállítása megnyitóbeszédének szövegét (pl. Béres Ferenc: *Kékesi László kiállítása elé*, Kisgrafika, 1987/1.; Simon

Gy. Ferenc: *Kékesi László kiállítása elé*, Kisgrafika, 1990/1-2.). Mindezeknél azonban fontosabb volt, hogy a negyedévenként megjelenő értesítő közzétette újabb és újabb munkáit. Művei megjelenésének gyakorisága (közötte a KBK kiadásában megjelent második mappája) csakis szüntelen munkájára, alkotókedvére vezethető vissza. Ami a mindennapok gyakorlatában azt jelentette, amit Apellész, a név szerint is ismert első görög festők egyike vallott: „Nulla dies sine linea”. És úgy is cselekedett, nála egyetlen nap sem múlt el vonás nélkül.

Apám valamennyi metszetét maga készítette, csakúgy, mint példaképe, a belga Frans Masereel. Nyugdíjas éveiben már csak linóleumot metszett, tustintával készített és a megtévesztésig fametszeteket idéző lapjait sokat csiszolhatta, javított, mígnem kialakult a végső kép a maga sajátosan foltszerű előadásával. Számításba vette azt, hogy a metszet természeténél fogva primitív eljárás, amelyben csak akkor fejezi ki magát a metszet stílusának megfelelően, ha mondanivalóját már az elképzelés folyamán hozzáigazítja. A metszet ugyanis vonalas beszéd, a művészi közlésnek talán kevésbé fejlett módja, de primitívtségében nagy varázs rejtőzik: a nehéz beszédű, a szűkszavú lelkek egyszerűsége, bensőségessége és szívhez szóló naivsága.

Mire a KBK fél évszázados jubileumi kiadványára sor kerülhetett, Apám már csak „*A kisgrafika elhunyt neves alkotói*” közt kaphatott helyet Bagarus Zoltán, dr. Bordás Ferenc, Diskay Lenke, Fery Antal, Müller Árpád, Perei Zoltán, Stettner Béla, Tempinszky István, Török János, Varga Nándor Lajos, Várkonyi Károly és Vertel József társaságában.

Király Zoltán így emlékezett: „...Amikor tagja lettem a *Kisgrafika Barátok Körének*, örömmel fedeztem fel, hogy ennek aktív művész tagja *Kékesi László* is. Addig nem tudtam, milyen sokoldalú művész, hogy készít plakátokat, könyvillusztrációkat, rajzol karikatúrákat, sőt, ex librisei ismertek a külföldi gyűjtők körében is. Vén Zoltán grafikusművész, aki egyik mesterének is vallja, emlékezésében ezt írja róla: »Nagyon tudott rajzolni. Mindig irigyen figyeltem félelmetes rajztudását, hogy milyen biztos kézzel kanyarította a vonalait... Ha kikapcsolódott, ex libriseket tervezett, rézkarcokat készített, linót metszett. A freskófestésztől küzdötte le magát a bélyegig – mondogatta tréfásan. Könnyedén, simán oldotta meg a téma esszenciális lényegét. Linómetszetein és akvatintáin készített üvegablak-terveket – mesterien!«

A KBK-klubesteken gyakran találkoztunk, ahová olykor kedves feleségével érkezett. Nagy tudású, szerény, halk szavú, jószívű embernek ismertem meg. Amikor a gyűjtőtársaknak szakmai kérdésekről beszélt, élvezettel hallgattuk beszámolóit, tapasztalatait: mi, fiatalabbak sokat tanultunk tőle. Legújabb rézkarc és linóleum metszetű ex libriseiből mindig hozott a táskájában egy tucatnyit, amelyeket jó szívvel ajándékozott, biztatásul és kedvcsinálónak főként kezdő gyűjtőtársainknak.

Kisgrafikai klasszikusan megszerkesztett, precíz kivitelezésű kompozíciók. Nemcsak esztétikai hatásuk erős, hanem mély érzelmi töltést is hordoznak. Méltán mondhatta egyik kiállításán az énekművész Béres Ferenc – aki szenvedélyes ex librisgyűjtő is volt – *Kékesi László művészetéről*: »Szépet, nemeset, örök érvényűt adni az embereknek, a befogadható világról, melyben élni jó, élni érdemes: sajátos eszközeivel évtizedek óta ezt tette és teszi, erre biztat és ad jó érzésű útravalót *Kékesi László!*«

Istenadta tehetségű művész, és hívő ember volt, nemcsak vallásos értelemben, hanem hiit a szépségben és a jóságban, a

ÁLDOTT KARÁCSONYT

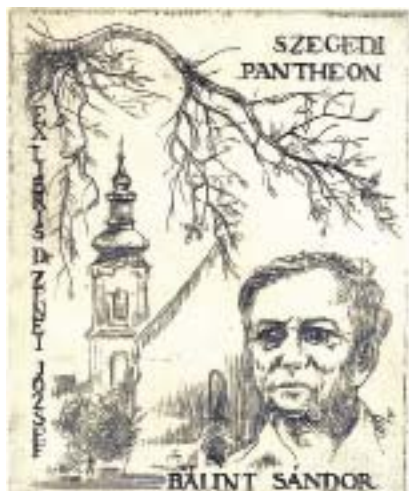
ÉS BOLDOG ÚJ ÉVET KIVÁNNAK PALÁSTHYÉK

Kékesi László linómetszete, X3, 108×66

nemeslelkűségben is. Soha nem hivatkozott művészetével, pedig nemzetközi elismerésnek és tekintélynek örvendett...”

Megjegyzésként annyit, hogy méltatói és kritikusi – jellemzően 1989 előtt – nem tartották fontosnak vallásos tárgyú ex libriseit, kisgrafikáit, pedig az Alkotásjegyzék árulkodik arról, hogy számuk jelentős. Ezek és ezrek láthatják és láthatják Madonna-ábrázolásait, angyalait, akikkel – úgy tűnik – kölcsönösen kedvelték egymást. És mert sokszorosított kisgrafikai eljutottak a világ minden tájára, és ismereteseek munkáiról a szakajtóban és levelekben kapott visszajelzések, megköszönöm a jelzőt: Édesapám a most 60 éves Kisgrafika Barátok Körének egyik – a szó nemes értelmében vett – szent multiplikátorává emelkedett.

íjf. Kékesi László

László Anna rézkarca, C3, op. 48 (1984), 100×78

FÉNY-ÉVEK

Bakacsi Lajos, László Anna és Marton József Ferenc
kiállítása elé

Kiskundorozsmai Petőfi Sándor Művelődési Ház, 2019. febr. 15.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Habár a kiállítók hármasság létszáma okán csábító lehetőség, hogy a hármasság ősi szimbolikájára fűzzem föl mondandómat, helyette mégis hadd szóljak ma a kettősségekről. Kettősségről a hármasság égisze alatt, hogy az ókori gondolkodás mindkét teljességeszménye megjelenjen itt ma, már-már a páros-páratlan dinamikáját felszító ötszörösség, a pentagrammától jelképezett számmisztikai kvintesszencia bűvöletét implikálva.

No de félre püthagorizmus, félre, neoplatóni spekulációk. A körülöttünk függő alkotások kettősségei épp elég megfontolandó szempontot kínálnak figyelmünknek. Miközben közös alaphangjuk: a fény. Ami köztudomásúlag maga is két- és ezerarcú entitás. Kivált, ha érzékeny művészetinán csillan vissza vászonra, lemezre, optikára. Mert nincs meg árnyék nélkül. Mert hol volt, hol nincs. És ahol egy ízben megjelent, mintha örök időkre helye lenne attól fogva. Fény-éveken át. Amiképp személyes és kozmikus sorsunk is fény-éveken és fény-íveken iramlik át eme kiismerhetetlen világegyetem örökmély ölén. Ahol a sötétségből ragyogják ránk múltfélben lobbanó fényük a csak nekünk öröknek tűnő, tűnő napok... Elgondolkodtak

László Anna rézkarca, C3 (1985), 62×99

már rajta, hogy az általunk ismert világegyetemben egyedül a föld szféráiban csillan vissza, lel otthonra a fény?

Amiképpen a művész előtt fekvő felületen. Ilyeténképp pedig csakis a maga kettősségében mutatkozhat meg.

Mint Bakacsi Lajos rétegeket, létszöveteket és létszférákat áttünésekben láttató, különös lenyomataiban. Bakacsi Lajos első ránézésre lírai alkatú művész. Mégsem kerülheti el figyelmünket, hogy míg pasztelles puhaságú textúráit leheli, sziklaszilárd, markáns struktúrákat jelöl ki. Finom kontúrjai sohasem engednek a semmibe oldódás, a megsemmisülés kísértéseinek. Négyzetgei és háromszögei stabil, minden eresztékében megalapozott, nyugodt és megbízható világot formáznak, amelyekben talán csak a szelidséget mímelő, hatalmas arkangyalok játéka a valörös, puha színvilág és fényátmenetei. Látomásai akárcsak ábránd, futó szeszély, amely egy isteni elmén fut át. A Bakacsi Lajos munkáiban föltáruló kettősség a szelidségben megmutatkozó erő Szent Pál-i példázata.

László Anna kapcsán nem elsősorban a kétműfajúság ad okot a kettősségek észrevételezésére. Ma zománcaival övezi

körünket, és a zománc maga a kettősség. Izzás és fémesség, hidegség, lágyság és keménység, oldottság és ércmaradandóság feszültsége teszi kimeríthetetlenül izgalmassá. Kivált egy olyan női alkotó kezén, aki – immár vérbeli lírikus lévén – képes arra a bravúrra, hogy pasztelles puhaságban derengesse föl mintegy a zománcfelületek mögül elővilágító, benső fényeket. László Anna zománcaiban úgy lép örök rangra a zománcport nemes felületté égető, vöröslő fény, ahogy valami energiagóc, nukleáris töltet gyűjti magába a világenergiák magmasűrű izzását.

Harmadik alkotónk képírónak mondja magát. S tekintünk el most a szó eredeti jelentésétől, amely voltaképpen festőfélélet takart. Az író szócska e szóösszetételben számomra a fantázia, az átírás alkotói primátusát jelzi. És csakugyan: *Marton József Ferenc* objektívja – mint minden jeles képíróé – a világ dolgainak két- és sokértelműségét mutatja föl, leplezi le vagy épp írja tovább, át és meg. A felületek meghökkenítő részletigazságait téve meg elsődleges jelentéssé, jelentőségtelivé avatva a jelentéktelent vagy köznapit; leleményesen ütköztetve és tükröztetve látszatot és láthatót, felszínt és felszínest, föntit és lentit, kintit és bentit: fényt és árnyat, szint és vágyat.

Összevillanó, egymásba játszó optikai csalásaik nyújtsanak a három alkotó híveinek fényévekre szóló élményt!

Marton Árpád színesztéta

BÚCSÚ LÁSZLÓ ANNÁTÓL

László Anna a szívünkben él tovább. A Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület nevében állok itt László Anna hamvai mellett. Egyesületünk a FISAE nemzetközi szervezethez tartozik, mi a Szegedi Csoport tagjai vagyunk, melyet Kopasz Márta festő- és grafikaművésznő hozott létre közel 60 évvel ezelőtt.

Nagyon nehéz megszólalni, amikor még fel sem fogtuk, hogy már nincs köztünk testileg Ani.

Február 15-én a dorozsmai Petőfi Sándor Művelődési Ház „Fény-évek” című kiállítás megnyitón köszöntöttük Öt, Bakacsi Lajos festőművész és Marton József fotóművész mel-

lett. Szép számú érdeklődő közönség csodálta az ő tűzzománcait is.

Tudtuk, hogy kivizsgálásokon van túl és vár újabbra, mégis terveiről, programjairól beszélt.

László Anna Szentesen született 1946-ban. Iskoláit már Szegeden végezte. A Tömörkény István Gimnázium és Művészeti Szakközépiskolában érettségizett. Tanára volt Tóth Sándor szobrászművész és Kopasz Márta festő- és grafikusművész. A középiskola elvégzése után a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola magyar–rajz szakán szerzett diplomát 1972-ben Vinkler László festőművész tanítványaként. Elvégezte a József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának magyar szakát.

Szomorú, mikor kedves ismerősünk távozik közülünk, de nagyon nagy bánat az, amikor olyan társunkat veszítjük el, akinek négy évtizedes barátságát élveztük.

Szemünk láttán nőttek fel Ani fiai, és alapítottak önálló családot. Örömeinkre irodalmi és művészi örökségét viszik tovább.

Követtük Anca munkásságát. Már ott voltunk első tárlatai megnyitóján. Ha visszatért szülővárosába, kiállítása kapcsán mi is elkísértük. Boldogan jöttek haza az Amerikai Egyesült Államokból, Toledóból Fritz Mihály szobrászművésszel és Török Gizella gyékényszobrásszal sikeres közös tárlatukról. Egyéni kiállításai közül 2016-ban dr. Apró Ferenc művelődéstudományi doktoránál által a Reök-palotában nyitott nagy sikerű bemutatót emelem ki.

Mindig készséggel kapcsolódott be a Kisgrafika Barátok Köre művészeinek rendezett kiállításokba. Grafikai, majd tűzzománcai színesítették rendezvényeinket.

Kisgrafikai nemcsak hazai, de külföldi gyűjtők becses darabjai is, Japánon át az USA-ig. Herbert Schwarz, a németországi Kronach régió könyvtárigazgatója katalógusban tette közzé szép rézmetszeteit. Nemzetközi ex libris kongresszusok kiállításain ott találtuk kisgrafikáit például Utrechtben, Weimarban. Ex librisein jeles szegedieknek állított emléket. Őrizzük Bálint Sándor néprajztudós, Móra Ferenc író, mu-

KBK szegedi csoport

Bakacsi Lajos számítógépes grafikája, CAD, op. 233 (2019), 93×70

László Anna rézkarca, C3, 93×82

zeológus, Szent-Györgyi Albert orvos-kutató, Tápai Antal szobrász, Vaszi Viktor zeneszerző karigazgató és másokról készített Szegedi Pantheon lapjait.

Segített az országos rendezvényeink sikeres lebonyolításában, kiadványaink megjelentetésében.

Többször meghívta körünk tagjait otthonába, ahol megnézhettük alkotásait és közben remek háziasszonyként gazdag vendéglátásban részesített bennünket.

Könyvtárunk díszai Ady Endre, József Attila, Juhász Gyula, Radnóti Miklós, Tóth Árpád verseit illusztráló szép kiadványai.

Sok munkája volt a Tápai Antal szobrászművészről készült kötetben. Sokat tett azért, hogy a szakközép- és szakmunkásképző iskola felvehesse Tápai Antal nevét.

László Annában egy segítőkész, empatikus barátot, és jó képzőművészt veszítettünk el. Kedves egyéniségét szívünkben, alkotásait otthonunkban őrizzük. Ani Isten veled, nyugodj békében.

Szeged, 2019. március 11.

Rácz Mária

László Anna rézkarc, C3 (1987), 85×108

A BOR ÜNNEPE KISGRAFIKÁKON SOLTI LÁSZLÓ EX LIBRIS ÉS BORCÍMKÉ GYŰJTEMÉNYÉRŐL

Solti László (1933–) pécsi szőlész-borász üzemmérnök, szaktanár, a Kisgrafika Barátok Köre pécsi szervezetének tagja volt. A kisgrafikák, ex librisek, borcímkék iránti szeretet a mai napig végigkíséri az életét.

Sopronban született, néhány évre rá szüleivel Pécsre költözött. Itt kezdte iskolai tanulmányait. Középiskolába a pécsi Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziumába járt, majd a felekezeti iskolák államosítása után szakirányú technikumba iratkozott be. 1952-ben a budafoki Szőlészeti és Borászati Technikumban érettségizett. A későbbiekben üzemmérnöki diplomát kapott a Kertészeti Egyetem Főiskolai Karán Kecskeméten (1978), majd pedagógusi képesítést is szerzett. 1979-től 1993-ig Villányban a Mezőgazdasági Szakmunkásképző Intézetben tanította a leendő szőlész-borászokat. Egy ideig saját pincéje is volt a Mecsekben. A Kertészek és Kertbarátok Szövetsége Baranya megyei tagszervezetének, a Pécs és Környéke Szőlészek-Borászok Kertbarát Körének vezetőségi tagja, a pécsi Apáczai Nevelési és Általános Művelődési Központban alapított Bacchus Borklub vezetője. A szegedi Szent Vince Borrend lovagja.

1949-ben szőlész-borász technikai diákként az iskola padlásán találkozott a Teleky szőlőbirtok különleges borcímkéivel, emellett ólomcímkékkel, kupakokkal, dugókkal és palackokkal. Ezeket megmentve alapozta meg gyűjteményét, melyet az 1980-as évektől kezdődően főként szőlészeti-borászati témájú kisgrafikákkal, rézkarcokkal, ex librisekkel egészített ki. A rézkarcok közül kiemelkednek a nevezetes magyar borvidékeket bemutatók. Kovács József, a pécsi kisgrafika kör titkára szervezte be az ex libris gyűjtők táborába az 1980-as évek elején. Több ezer darabos, tablókra kasírozott ex librisei között különösen sok lap szól Bodnár Sándor, Lippóczy Norbert borászok, a külföldiek közül Herbert Schwarz, Alma Petz nevére. Az ex librisek, és részben a borcímkék között a tokaji Béres Béla, Pap Miklós és az egri Nagy István borára is találunk utalást. A szőlős-boros mellett egyéb, kultúrtörténeti szempontból fontos kisgrafikákat is gyűjtött, híres embereket bemutatókat, a magyar történelem nevezetes eseményeire, helyeire, az állat- és növényvilágra utalókat stb. Gyűjteményében kiemelkedő mennyiségben szerepelnek

Ürmös Péter linómetszete,
X3 (1985), 88×51

Ötöskor Marik-Fils neve említhető. 1984-ben részt vett a XX. FISAE Nemzetközi Ex libris Kongresszuson Weimarban, majd a XXI.-en a hollandiai Utrechtben 1986-ban, utóbbin mint kiállító. 1987-ben az olasz ex libris szövetség (BNEL) védnöksége alatt megrendezett torgianói Bormúzeum ex libris versenyén több lappal is indult, Ürmös Péter révén. Ugyanezen évben részt vett a kronachi múzeum bor és szőlő témájú kiállításán Kitzingenben, a nevére szóló szőlős-boros ex librisek a kiállítási katalógusba is bekerültek. Ezek: Varga Antal alkotásai borászati motívumokkal és Pécs nevezetességeivel, és Ürmös Péter lapjai. Ürmös egyébként ex librist és borcímkét is készített a számára. A kártyaszerű ex libris két részből áll, ex vinis lapként a bortermelő Solti Lászlóra, másik felén a tanárra utal. Nevére szóló ex librist készített még a pécsi H. Ágoston Zsuzsanna pincében borozó gazdával, az osztrák Alma Petz a villánykövesdi pincésorral.

A Solti László birtokában levő, közel harminc országból származó, százezer darabot meghaladó gyűjtemény Közép-Európában a legnagyobb ilyen vonatkozású magángyűjtemény. A kollekciónak legrégebbi darabja 1860-ból, a Villány alatti Virágos község egyik magántermelőjétől való borcímké. A

gyűjtő legszebbnek a 19. századból a villányi Gyimóthy Jákó borainak palacküzenetét tartja. Az amerikai, német, olasz címkék grafikai mesterművek. Az ausztráliaiakat Veres Sándor borcímkegyűjtő küldte neki. A címkék mellett érme, bélyeg, borospoharak, kupakok, és szakírányú hazai és külföldi könyvek, katalógusok, folyóiratok is szerepelnek a gyűjteményben. Kollekcója összeállításához nagy segítséget nyújtottak magángyűjtők mellett különböző országok szakírányú intézményei, szervezetei, minisztériumai, szaklapok szerkesztői stb.

Solti több mint félszáz tárlaton szerepelt különleges kollekcójával. Egyedülálló gyűjteményének tematikus bemutatásával, bortünnephez, egyéb alkalmakhoz kapcsolódó kiállításával számos hazai és külföldi tárlaton szerzett elismerést, okleveleket, pl. Villányban, Pécsen, Egerben, Nagyatádon. Az 1992-es villányi borfesztiválon borcímkéi mellett szőlős-boros ex librisei is bemutatásra kerültek. 1993-ban a siklói Borászati Népfőiskolán „Szőlő és bor az ex libriseken és a palackcímkéken” címmel rendeztek tárlatot. 1994-ben a szigetvári Városi Könyvtárban „Ex libris és borcímké” címmel állította ki anyagát a bor ünnepén. A 2002-es csongrádi borverseny alkalmából is bemutatásra kerültek borcímkéi mellett ex librisei is. A kiállításai közt kiemelkedik a 2005-ös nagyatádi életmű-kiállítás. A pécsi Apáczai Nevelési és Általános Művelődési Központban is több tárlata volt borcímkéiből, kisgrafikáiból a Bacchus Borklub rendezvényein. 2016-ban a Kertbarát Kör égisze alatt mutatta be gyűjteménye darab-

Ürmös Péter linómetszete, X3 (1985), 86×118

jait. 2017-ben az Országos Széchényi Könyvtár Plakát- és Kisnyomtatványtárát részesítette ajándékban kisgrafikai anyagából. Olaszországi gyűjtőkkel is komoly kapcsolatot épített ki. Borcímkéi közül kétezer darabban egyetlen magyar részese az itáliai La Morra (Piemonte tartomány) bormúzeumának. Az olaszországi Perugiában ex libriseit állandó kiállításon szerepeltetik.

A térségben a borászati kultúra terén végzett kiemelkedő munkája elismerésül – szakoktatói és közösségépítő tevékenységéért, borversenyeken végzett munkájáért, a borászati népfőiskolák szervezéséért – megkapta Nagyatád Város Kulturális Díját (2003), elsőként a nem nagyatádi lakosok közül. 2006-ban a pécsi Apáczai Nevelési és Általános Művelődési Központ Apáczai Emlékéremben részesítette. Pécs városától 2012-ben jubileumi emlékéremben részesült Pécs város szőlészeti, borászati kultúrájának öregbítéséért. Kisgrafikagyűjtőként Pécs és térsége egyik meghatározó alakja, a mai napig.

IRODALOM

- A borcímkék bővületében*, Kalligráfia, 1996/1. sz., 7.
A borcímkék bővületében, Solti László Közép-Európában az első, Új Dunántúli Napló, 1995. június 7., 7., https://library.hungaricana.hu/hu/view/DunantuliNaplo_1995_06/?pg=82&layout=s
Belépési nyilatkozat Solti László nevére, KBK Irattár, 1983.
Borkezelés, Új Dunántúli Napló, 1994. december 19., 4., https://library.hungaricana.hu/hu/view/DunantuliNaplo_1994_12/?pg=299&layou=s&query=Solti
Kertszerek és Kertbarátok Országos Szövetsége, Tagszervezetek, Baranya megye, <http://www.kertszovetseg.net/tags.php?tag.30>
Meghívó, A bor ünnepe, Tinódi Művelődési Központ, Szigetvár, 1994. április 14.
Meghívó, Ex libris Solti, Városi Múzeum Nagyatád, 2005. szeptember 22-től 2005. november 5-ig
 NÉMETH Ágota: *Baranyai hagyományok napja*, 2005. augusztus 17., <http://www.pbkik.hu/hu/szolgaltatasok/rendezvenyek/baranyai-hagyomanyok-napja-385?print=1>
Pécs és Bacchus: 25 év, Pécsi Borozó, 2012. tél, 12., <http://www.pecsiborozo.hu/static/upload/print/documents/pecsi-borozo-2012-04-tel.pdf>
Solti László kiállításai, Ex libris Kaligráfia (!), 1993. július, 6.
 Solti László: *Nacionálé* (kézirat)
Solti László személyes közlése, 2016. 12. 29., 2017. 02. 13.
Szent György, Sárkányölő Szent György napja, 2016. 04. 24., <http://www.baranyavidek.hu/event/szent-gyorgy-sarkanyolo-szent-gyorgy-napja>
Új tagjaink, Ex libris Kaligráfia (!), 1993. április, 5.
Újjáalakult egy Borklub, <http://www.agronaplo.hu/szakfolyoirat/2003/3/pr/ujjaalakult-egy-borklub>
Wein und Rebe, Internationale Exlibris-Ausstellung aus der Sammlung Bodnár (Ungarn) und Schwarz (Deutschland) in Kitzingen vom 23. 10–6. 11. 1987, Kronach, 1987., 66–67.

Vasné dr. Tóth Kornélia

HÍRES GYŰJTŐK KÖNYVJEGYEI AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁRBAN

NAGY JÓZSEF (1879–1962)

Debreceni pedagógus, gazdasági akadémiai tanár, Debrecen művelődéstörténetének kutatója, műgyűjtő. 1903–1946 között a városi, majd a Református Kollégium fiúiskolájában tanított. Bel- és külföldi utazásai során is főleg a művészeti-történeti értékek érdekelték. 1908-tól lett tagja a Magyar Numizmatikai Társulatnak, melynek 1950-ig tagja maradt. Jelentős éremgyűjteményt hozott létre.

A *Művészet* és az *Iparművészet* című folyóiratokban közölt ex librisek által figyelt fel erre a kisgrafikai műfajra. A város helytörténetével, a debreceni rézmetsző diákok tevékenységével foglalkozva példát láthatott a könyvjegykészítésre és -gyűjtésre. Felfedezte Eröss Gábor a Debreceni Református Kollégium számára metszett ex librisét, ezt a *Debreceni Képes Kalendárium* 1918-as évfolyamában publikálta.

Már jóval az I. világháború előtt nekifogott a gyűjtésnek. Első két ex librisét Toroczkai Oszvald készítette 1908-ban csikós ábrájával, a másikon Anonymus szobrával, a technikájuk tollrajz, illetve vízfesték. A dúcokat ezekről Budapesten készíttette Nagy József, és ugyanott, az Athenaeum Nyomdában sokszorosítottatta a lapokat. A következő években Dienes János, Király Jenő, Bakoss Tibor alkottak számára könyvjegyet. A gyűjtők ekkoriban a Szent György Céh egyesületében tömörültek, melynek Nagy József is tagja lett, és amelynek 1913-as kiállításán érthetően az ő lapjai is szerepeltek. De nevével találkozhatunk már a *Kultura* (!) című folyóirat (kiadó: Röttig Gusztáv és Fia, Sopron) 1911-es gyűjtő- és cserelistáján is, Toroczkai- és Dienes-lapokkal.

Komoly szerepe volt az akkor még gimnazista Haranghy Jenő érdeklődésének ex librisek felé terelésében. A következő évtizedekben számos ex librist készíttetett vele, a Haranghy-

Haranghy Jenő grafikája, P1 (1928), 70×60

könyvjegyek egyik legaktívabb gyűjtője lett, a *Debreceni Szemlében* (1928) írást is megjelentetett róluk. Haranghy több ex librist is alkotott a Nagy család tagjai (Nagy Buda és Attila, Nagy testvérek) számára. Nagy József lánya, Nagy Aranka részére is ő készített ex librist 1911-ben, mely egy babázó kislányt ábrázol (op. 7). 1928-as ex librise a három angyallal korán elhunyt gyermekeinek állított emléket.

Az I. világháború okozta átmeneti megtorpanás után Nagy József 1928-ban kezdett újra gyűjteni, kedvelt grafikusai: Várkonyi Károly, Vadász Endre, Menyhárt József, Drahos István, Gáborjáni Szabó Kálmán, Nagy Árpád, Szoboszlai Mata János, Oláh István, Nagy Sándor János, Dienes János stb. Ex librisein gyakori a népies ábrázolás (virág, edény, váza) és az életkép (sétáló férfi, réten ülő nőalak, olvasó nőalak, iszogató férfiak, csikós a pusztán), melyek többségükben egyúttal a magyar nemzeti karakterológia meghatározó vonásait tükrözik. A néprajz iránti érdeklődését mutatja, hogy az ilyen témájú kisgrafikák mellett népművészeti cseréptárgyakat, hímes tojásokat is gyűjtött. Szervezésével gyűjteményéből 1928-ban megrendezték az első vidéki ex libris kiállítást Debrecenben, 345 lappal. Ennek keretében előadást is tartott. Ez évben a *Debreceni Szemle* leköszölte 40 Haranghy-könyvjeggyel illusztrált cikkét a debreceni ex librisekről.

1932-ben részt vett a MEGE (Magyar Exlibrisgyűjtők és Grafikabarátok Egyesülete) és újságja, a *MEGE Kisgrafika* megalakításában. Rendszeresen szerepelt a lapban megjelente-

Haranghy Jenő grafikája, P1 (1928), 70×100

tett cserelistákon. 1935-ben a debreceni Ajtósi Dürer Céh létrejöttében is tevékeny részt vállalt, maga mellé gyűjtve az ex libris iránt érdeklődő művészeket, gyűjtőket. Ő lett Soó Rezső professzor elnökle mellett a szervezet alelnöke, és a *Magyar Exlibris* című lap felelős szerkesztője. Az újság a vezetésével működött, a szerkesztőbizottságba tartozott még Soó Rezső professzor, G. Szabó Kálmán és Vadász Endre. A lap első számába ő írta a beköszöntőt, számos cikke jelent meg Debrecen ex libris művészeiről, rendszeresen tudósított a havi összejövetelekről, melyeket az Angol Királynő Szállóban tartottak. 1935-ben a céh kiállításán gyűjteményéből 265 Haranghy-könyvjegyet mutattak be. A MEGE és a debreceni kör között jelentős közvetítő szerepet vállalt. 1941 őszén az Ajtósi Dürer Céh tisztikarában változások álltak be: elnökké Nagy Józsefet, alelnökké Arady Kálmánt és G. Szabó Kálmánt választották. Az 1941. évi őszi kiállításon a debreceni Déri Múzeumban már mint a kör elnöke tartott tárlatvezetést.

Megalakulása (1959) óta résztvevője volt a Kisgrafika Barátok Köre összejöveteleinek is, számos előadást tartott. Debreceni vonatkozású ex libriseit a debreceni Déri Múzeumnak ajándékozta, ezzel megvetve a múzeum ez irányú gyűjteményének alapját. Debrecenhez kapcsolódó éremgyűjteményét is a múzeum vette át.

A két világháború közti debreceni – és tágabb értelemben a magyar – kisgrafikai élet sokat köszönhet Nagy József szervező- és műgyűjtő tevékenységének.

IRODALOM

1937. évi cserejegyzék, MEGE Kisgrafika, 1937/1. sz., 4.

A „Kultura” ex libris cserejegyzéke, Kultura (irodalmi, művészeti, kritikai képes havi folyóirat), 1911. március 25., 3. sz., 200. (a későbbi 1911-es számokban is e rovatban)

A Magyar Numizmatikai Társulat tagnévsora, In: BALOGHNÉ ÁBRÁNYI Hedvig–Soós Ferenc: *Százéves a Magyar Numizmatikai Társulat 1901–2001*, Argumentum, Magyar Numizmatikai Társulat, Budapest, 295.

BÉKÉS István: *Az Ajtósi Dürer Céh keletkezése és feladatai*, Magyar Exlibris, 1936/1. sz., 17–21.

Exlibrist gyűjtenek és cserélnek, Magyar Exlibris, 1935/1. sz., 16.

Exlibrist gyűjtenek és cserélnek, Magyar Exlibris, 1935/2. sz., 32.

Menyhárt József fametszete, X2, 113×97

GALAMBOS Ferenc: *Nagy József és a magyar exlibrisgyűjtés*, Kisgrafika Értesítő, 1962. december, 10–13.

HARANGHY Jenő *ex libriseinek alkotásjegyzéke*, összeállította: PALÁSTHY Lajos, S. HARANGHY Judit, Budapest, 1994., 4–5.

LENKEY István: *Grafika és ex libris Debrecenben a rézmetsző diákoktól a második világháborúig*, 2012. június 3., <http://hetedhethatar.hu/hethatar/?p=18935>

Nagy József, http://axioart.com/index.php?op=live_item&id=212143

NAGY József: *Debrecen könyvjegyművészete*, Magyar Exlibris, 1935/1. sz., 5–7.

NAGY József: *Debrecen könyvjegyművészete II.*, Magyar Exlibris, 1936/2–3. sz., 40–44.

Néhány szó az ex libris gyűjtőkhöz, A Gyűjtő, szerk. SIKLÓSSY László Dr., 1912. I. évf., 44.

A Szent-György-Czéh Magyar Amatőrök és Gyűjtők Egyesülete tagjai (lezárattott 1912. december 1.), A Gyűjtő, szerk. SIKLÓSSY László Dr., 1912., 450.

Soós Imre: *Nagy József (1879–1962)*, In. *A Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület jubileumi évkönyve 1959–2009*, KBK Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület, Budapest, 2009, 76.

Szemle, *Az Ajtósi Dürer Céh...*, MEGE Kisgrafika, 1941/3–4. sz., 21.

T(ÓTH) E(rvin): *Az első vidéki ex libris-kiállítás Debrecenben*, Debreceni Szemle, 1928, 551–552.

VASNÉ dr. TÓTH Kornélia: *Múltunk neves ex libris gyűjtői*, KBK Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület, Budapest, 2019., 126–128.

Vasné dr. Tóth Kornélia

Dienes János grafikája, P1 (1910), 85×63

HÍREK

60 éves a *Kisgrafikai Barátok Köre* címmel nyílt kiállítás a pápai Jókai Mór Városi Könyvtárban, az Ajkai Kisgrafika Barátok Köre rendezésében. A tárlatot Padné Szabó Mária nyitotta meg. A kiállítással többek között az volt a céljuk, hogy megmutassák a kör munkájának sokszínűségét. A 21 tablón összesen 33 alkotót ismerhetett meg a közönség. Az ajkaiak e tárlattal szerettek volna tisztelegni a 60. évforduló előtt. A kiállítás április közepéig volt látható a városi könyvtár folyosóján, majd a könyvtár társintézményeiben is bemutatják.

2019. április 2-án volt Szabó András festő- és grafikusművész *Triptichonjaim* c. kiállításának megnyitója Szegeden, a Szegedi Dóm Látogatóközpontban. Köszöntőt mondott Kondé Lajos plébános, megnyitotta dr. Kereskényi Sándor református lelkész. Közreműködött Ábrahám Máté gondonkán.

2019. május 8-án Cegléden, a Városlapítók napi ünnepségen *emléktáblát* avattak Nagy László Lázár grafikusművész tiszteletére. Beszédet mondott: Vasné dr. Tóth Kornélia.

Ex libris tanulmánykötet Krakkóban

2019. februárban jelent meg a 2017-ben *Ex libris: mark of ownership – piece of art* [Ex libris: tulajdonjegy – műalkotás] címmel rendezett krakkói nemzetközi tudományos ex libris konferencia anyagából szerkesztett tanulmánykötet: *Ekslibris – znak własnościowy, dzieło sztuki. Studia i szkice* címmel (red. Agnieszka FLUDA-KROKOS, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Kraków, 2018). Ebben tagtársunk, Vasné dr. Tóth Kornélia angol nyelvű tanulmánya is olvasható: *The Hungary-related Bookplates of the Rudomino Library of Moscow in a Hungarian and International Context* címmel, melyben a Moszkvában folytatott hungarikakutatás nyomán bemutatja a magyar–lengyel ex libris élet főbb kapcsolódási pontjait. A kötetben, mely 22 tanulmányt tartalmaz, több európai ország ex libris kutatói kaptak helyet, Magyarország képviselőjében munkatársunk. A kötet kapható a krakkói Pedagógiai Egyetemen (<http://www.wydawnictwoup.pl/724/Ekslibris-Znak-wlasnosciowy---dzieło-sztuki-Studia-i-szkice.html>). A konferenciáról beszámol a Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 2017. decemberi száma, melyben az előadás magyar nyelvű változata is olvasható.

Forrás: OSZK honlap, <http://www.oszk.hu/hirek/ex-libris-tanulmanykotet-krakkoban>

FELHÍVÁS

A Szabadkai Képzőművészek és Iparművészek Egyesülete a 2019-es évben megrendezi a felnőttek számára a IV., gyerekek számára a XI. Nemzetközi Ex libris Kiállítást és Versenyt. A témaválasztás szabad, ajánlott az ókori mitológia és a népi hagyományok ápolása. Beküldési határidő: 2019. október 20. Kapcsolattartó: Boros György, borosart@gmail.com.

Mély fájdalommal,
de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk mindazokkal,
akik ismerték és szerették, hogy
dr. Lenkey István
könyvtáros, kiadványtervező
életének 78. évében visszaadta lelkét Teremtőjének.
Hamvasztás utáni búcsúztatása
2019. május 17-én délután 14 órától lesz
a Debrecen-Széchenyi kerti református templomban.
A gyászoló család

A Kisgrafika Barátok Köre is kifejezi mély gyászát elhunyt tagja felett, in memoriam cikkünkkel a következő számban rójuk le kegyeletünket.

LAPSZEMLE

2019 elején recenzálta a német ex libris újság, a DEG Mitteilungen és a dán Nordisk Exlibris Tidsskrift 2019/1. száma a *Múltunk neves ex libris gyűjtői* (Vasné dr. Tóth Kornélia, KBK, 2019) című, a KBK megalakulásának 60. évfordulójára megjelenő kötetet. A *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros* 2019/2. számában a mű hosszú és tartalmas bemutatása jelent meg könyvtárosi nézőpontból, Dobó Kocsis Zoltán tollából „*Dum spiro, collecto*” – avagy a műgyűjtés egy újabb vetülete címmel. A *Műértő* 2019. májusi számában Matits Ferenc művészettörténész ajánlotta a kötetet a szélesebb közönség érdeklődésébe *Könyvjegyek barátai* című cikkében.

KÖNYVESPOLC

ÚJABB KIADVÁNY KÉKESI LÁSZLÓRÓL

Ifj. Kékesi László nem szünő kedvvel és szorgalommal kíséri figyelemmel, tárja fel, s teszi közkinccsé édesapja sokoldalú munkásságáról megjelent írásokat, dokumentumokat. Ennek újabb tanúsága az *Apámról írták, mondták. Válogatott cikkek, tanulmányok, beszédek* című sorozatának immár 6. kötete (Pilisjászfalu, 2018, 147 lap). A címben jelzi még, hogy a feldolgozás 1941-től 2018-ig közölt publikációkat tárja fel, tehát kiegészíti a korábbi köteteket is. Forráskutatásai egyaránt kiterjednek a napilapokra, hazai és külföldi folyóiratokra, grafikai mappákra, könyvekre – s mint korábban is – az interneten hozzáférhető dokumentumokra. Mindehhez hozzá kell tenni, hogy számos olyan publikációt is számba vesz, amelyben, ha nem is szerepel édesapja, ám valamilyen módon kötődik, köthető hozzá. Például említi Sümegi György Katona József-arcmásait közlő írását, majd kiegészíti azt Kékesi Lászlónak az írók ábrázoló bélyege bemutatásával.

Elsőként két legrégebbi felfedezését említjük meg. „Előkerült” Vathy Elek *Játsszunk tovább*, 1941-ben közreadott verseskötete, amelyet Kékesi László 4 linómetszete illusztrált, s a *Harangszó* című újság, mely erről hírt adott. A *Gyöngyösi Katolikus Tudósító* 1943-as cikke, a templom freskóit festő Márton Lajos mellett felidéri az ornamenseket készítő fiatal Kékesi László alakját, megemlítve, hogy ő készítette az újság rovatcímeinek fejléceit is...

A kiadvány 60 rövidebb (pl. néhány mondatos megjegyzés arról, hogy Kékesi László készítette Szarvas város címerét) vagy terjedelmesebb írást tartalmaz. Ezek végén gyakran olvashatjuk a szerkesztő kiegészítéseit, helyreigazításait tartalmazó *Recenziókat*. Folyamatosan szemlézi lapunkat is. Bőséges jegyzetanyaggal kísért kisebb tanulmányban vizsgálja, hogy Kékesi László Janus Pannoniust ábrázoló ex librise vajon annak apropóján került közlésre az egyik számban, mert a címlapon szerepel Ürmös Péter Aldo Manuziót, egykori velencei nyomdászt idéző rézkarca. Megállapítja, hogy a két személynek nincs köze egymáshoz, viszont „apropó” lehetett egy, Kékesi Lászlót is megemlítő híradás. Közli Vasné Tóth Kornélia *Ex libris és képkultúra. Modern magyar ex librisek* című kötetének bemutatójára szóló meghívót, a bemutatóról beszámoló egyik tudósítást, felsorolja a különböző fejezeteket, bemutatja a könyvben megjelent 14 Kékesi-lapot. Idéz a szerző dr. Lenkey Istvánnak a gyűjteményéből rendezett mis-

colki kiállításának megnyitójából, de figyelme arra is kiterjed, hogy hasonmásban közölje a kiállításról a *Magyar Grafikában* megjelent méltatását is. A sokféle olvasnivaló közül már csak ifj. Kékesi László néhány írását említjük meg. Klaus Rödel egyik cikkének kapcsán közli édesapjának a részére készített, Lédát és a hattyút ábrázoló rézkarcát. Ezt követően, számítógépes bejegyzések alapján a témához kapcsolódó 39 színes illusztrációt (köztük Kékesi László másik ex librisét) mutat be, tanulságos kommentárjaival kísérve azokat. Rácz Mária gyűjtőtársunk révén hogyan került elő és újult meg – Bakacsi Lajos közreműködésével – egy eddig csak vázlatában ismert Kékesi ex libris. *Mátyás király éve kapcsán* című hosszabb írásában – egyéb illusztrációk mellett – édesapjának Janus Pannonius: *Mátyás királyhoz* című ritka könyvéhez készült erotikus illusztrációit mutatja be, egyúttal megismerhetjük a művész bélyegtervét is a királyról.

Mindezek alapján talán sikerült érzékeltetnünk a szerző sokoldalú feltáró, értékelő, alkotó munkásságát, amely minden esetben kiegészül a források és az illusztrációk (opuszszám stb.) pontos megjelölésével, s több mint 140 (többségében színes) illusztrációval. Mint a korábbiak esetében, ezúttal is jól segíti elő a kiadvány olvashatósságát még az A/4-es lapok kiegyensúlyozott, ám változatos kép- és szövegszerkesztése. A kötet végén olvashatjuk a forrásmunkák felsorolását, majd a szerzőnek az édesapjáról közreadott könyveinek listáját. (Összesen 20 kötetet, nem szólva a bővített, javított vagy más formátumban megjelent kiadásokról.)

Bizakodunk benne, hogy ezek száma növekedni fog, s további forrásmunkául szolgálnak majd Kékesi László, általában a 20. századi festő-, grafikus- és bélyegművészet iránt érdeklődőknek. Ehhez kívánunk neki további eredményes munkát, immár Kékesi László születésének centenáriumán, amelyre – kisgrafikáinak alapján tervezett – két emlékbélyeget is kiadott, mindnyájunk örömére.

Arató Antal

Kékesi László linómetszete, X3, 91×60

HIÁNYPÓTLÓ LEXIKON A „K BK 60” ALKALMÁBÓL

Vasné dr. Tóth Kornélia: *Múltunk neves ex libris gyűjtői*
(2019) c. kötetéről

Hazánkban az ex libris és kisgrafika gyűjtése komoly hagyományokkal rendelkezik, gondoljunk csak többek között 1909-től a Szent György Céh Magyar Amatőrök és Gyűjtők Egyesületének működésére, kiállításaira és árveréseire, a Magyar Bibliophil Társaság (1920–1949) szerepére, az 1932 és 1944 között létező Magyar Exlibrisgyűjtők és Grafikabarátok Egyesületre, a debreceni Ajtosi Dürer Céh 1935-ben történt alapítására és tevékenységére, amely előzményekre alapozva jöhetett létre – az 1954-ben Kossuth-díjat kapott Soó Rezső botanikaprofesszor indítványára – a Kisgrafika Barátok Köre 1959-ben. A kör elnöke Soó Rezső professzor, művészeti vezetője Stettner Béla grafikus, titkára dr. Réthy István lett. Az alapító tagok között fontos ex libris gyűjtőket találunk: dr. Arady Kálmán, dr. Galambos Ferenc, dr. Illyés Sándor László, Nagy József, dr. Réthy István, dr. Reisinger Jenő, dr. Soó Rezső, Szentesi Flórián, dr. Tompos Ernő és dr. Wiltner Sándor. Ők mindannyian szerepelnek a *Múltunk neves ex libris gyűjtői* (2019) című, általam most ismertető kiadványban, mely a Kisgrafika Barátok Körében 2019. április 27-én, a „K BK 60” nyitőeseményeként került bemutatásra.

A szerző, Vasné Dr. Tóth Kornélia több mint egy évtizede intenzíven foglalkozik ex librisekkel, a témában doktorált, nevéhez számos, ebben a tárgykörben megjelent tudományos publikáció, cikk, katalógus, valamint könyv kapcsolódik. Ezek közt kiemelem az *Ex libris és képkultúra. Modern magyar ex librisek* (2016) című kiadványt. Az Országos Széchényi Könyvtár tudományos munkatársaként vállalkozott arra a rendkívül szerteágazó, kiterjedt kutatásokat igénylő feladatra, hogy összeállítsa a 19–21. század több mint 200 magyar ex libris gyűjtőjének életrajzát, rekonstruálja az ex librishez kapcsolódó munkásságát, valamint röviden jellemezze, bemutassa gyűjteményét, megemlítve az adott személyhez kötődő grafikusok, illetve művészek nevét, sőt közli a gyűjtemény későbbi sorsát, esetlegesen közgyűjteménybe kerülésének adatait is megadja.

A 256 oldalas lexikon öt jól elkülönülő egysége közül kiemelendő a tárgyszerű és a kutatás metodikájába is betekintést nyújtó *Bevezető* rész, amely az ex libris tárgykörében tájékozatlan olvasóknak is kellő iránymutatással szolgál. Az ezt követő *Lexikon* közel 200 oldalon át ismerteti meg az olvasót a magyar társadalom azon személyiségeivel, akik a 19. század végétől a 21. század elejéig szabadidejükben, anyagi eszközeikkel és gyűjtői elhatározásból azon voltak, hogy könyvjegyeikből minél teljesebb kollekciónak állítsanak össze.

A szerző a hallatlan adatgazdagságú életrajzokat a gyűjtői ambíciókat kidomborító, izgalmas, olvasmányos formában tárgyalja. A *Válogatott bibliográfia* fejezet kellő eligazítást nyújt a téma iránt behatóbban érdeklődőknek. Örömmel fedeztük fel a kiadványban szereplő személyek számára készített ex librisekből *válogatott illusztrációkat* is. A kötet utolsó egységét az *angol nyelvű rezümé és névlista* képezi, amely a kötetben szereplő személyek születési és halálzási évszámán kívül megadja polgári foglalkozásukat is. Ezzel a külföld felé is támpontot nyújt a magyar ex libris gyűjtők kilétére vonatkozóan, mely a gyűjtés nemzetközi jellege miatt fontos. (Megjegyzem, hogy a kötet iránti érdeklődés jeleként több neves

MÚLTUNK NEVES EX LIBRIS GYŰJTŐI

Vasné dr. Tóth Kornélia

külföldi ex libris újság, köztük a dán és a német szaklap első közt recenzálta a kiadványt. Hazánkban ez eddig a Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 2019/2. számában és a Műértő 2019. májusi számában olvasható ismertetés.)

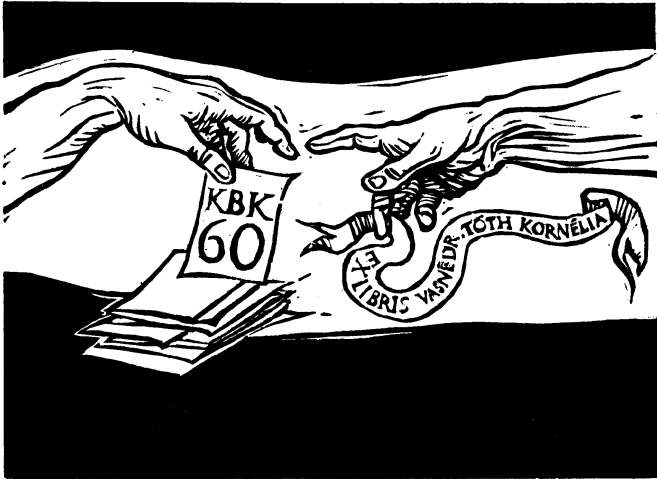
Budapesten pontosan 60 éve, 1959. április 25-én alakult meg és 76 taggal kezdte meg működését a Kisgrafika Barátok Köre, amelynek működtetésében az ex libris és kisgrafika gyűjtői mellett, számos grafikusművész is aktív szerepet vállalt. Vasné Dr. Tóth Kornélia igazán méltó születésnap ajándékot készített a Kisgrafika Barátok Köre megalakulásának 60. évfordulója tiszteletére. Dicséret illeti a Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesületet azért, hogy megjelentette a hiánypótló, adatokban rendkívül gazdag, olvasmányos, a magyar szellemi-tudományos élet gyűjtői rétegéből az ex librisek és kisgrafikák iránt érdeklődőket bemutató kiadványt.

Matits Ferenc

EGYESÜLETI HÍREK

KÖZGYŰLÉS – 2019, KÖNYVBEMUTATÓVAL

A Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület 2019. április 27-én (szombaton) 10 órai kezdéssel határozatképesen megtartotta évi rendes közgyűlését a Pest-Budai Árverezőházban (Budapest VII. ker., Erzsébet körút 37., I. em.). A közgyűlés levezető elnökének és a jegyzőkönyvvezetőnek dr. Kőrösi Ilonát választották meg. A meghirdetett napirend szerint került sor a beszámolókra, amelyek közül az

Havasi Tamás linómetszete, X3 (2018), 110×152

elsőt Antalné Tari Zsuzsa ügyvezető tartotta a 2018-as évről. Beszámolt az egyesület életében bekövetkezett nagyobb változásokról, Ürmös Péter elnök lemondásáról, és egyúttal az egyesületből való kilépéséről, taglétszámunk, a tagdíjat fizetők csökkenéséről. Programjaink közül kiemelte a „KBK 60”-ra kiírt pályázatot, mely nagy nemzetközi sikernek örvend, a külföldi grafikusok nagy számban küldtek be grafikát, magyarok sajnálatos módon kisebb mennyiségben. A terv szerint majd a pápai Jókai Mór Városi Könyvtárral közösen készül katalógus a beérkezett anyagból, melyet előbb egy bizottság fog elbírálni és leválogatni. Az anyag archiválását Molnár Icsu István vállalta.

A vezetőség nevében ezután Vasné dr. Tóth Kornélia mutatta be részletesen az egyesület művészeti tevékenységét a 2018-as évben, megemlékezett elhunyt művészeinkről, a budapesti mellett a vidéki főbb kiállításokra, könyvkiadásokra, könyvbemutatókra és egyéb programokra is kitért (lapunkban részletesen olvasható a teljes beszámoló). Majd Rácz Mária, a szegedi KBK vezetője részletesen bemutatta a szegediek 2018-as évi programját, ezt is leközzöljük.

A következő napirendi pontként a közgyűlés tudomásul vette Ürmös Péter vezetőségi tag és elnök lemondását, kifejezve köszönetét eddigi tevékenységéért. Egyúttal új elnököt (és vezetőségi tagot) választott Vén Zoltán grafikusművész személyében, aki megköszönte a megbízatást, és rövid beszédet tartott.

Majd dr. Kas Iván, a Felügyelő Bizottság elnöke ismertette a 2018-as pénzügyi beszámolót, illetve mérleget. A pénzügyi beszámolót a közgyűlés egyhangúlag elfogadta, emellett megszavazta az egyesületi tagdíj 2000 Ft-ról 3000 Ft-ra emelését (2020-tól). Utóbbi szükségét főleg a Kisgrafika újság kiadási költségei és a postaköltségek emelkedése, ugyanakkor a tagság csökkenése miatt látta szükségesnek. Az egyéb napirendi pontok közt felmerült ősszel jótékonysági árverés megrendezése a KBK bevételeinek növelése érdekében, és a kommunikáció szélesítése érdekében Facebook-profil létrehozása. Előbbit Bedő József, utóbbit Tebeli Izabella és Kőrösi Ilona vállalta. Felmerült még kisebb tematikus kiállítások megrendezésének ötlete is, a fiatalok elérése érdekében például iskolákban.

Az eseményt könyvbemutató zárta: Vasné dr. Tóth Kornélia bemutatta a KBK megalakulásának 60. évfordulójára megjelent „Múltunk neves ex libris gyűjtői” (szerző: Vasné dr. Tóth Kornélia, Budapest, KBK, 2019) c. kötetét, melyhez a helyszínen lehetett hozzá jutni, és a szerző dedikált is. Be-

szédét így kezdte: „Ünnepi pillanatnak lehetünk tanúi, szinte napra pontosan hatvan éve szombaton, 1959. április 25-én a Fészek Művészklubban (Budapest VII., Kertész utca 36.) alakult meg a Kisgrafika Barátok Köre. Most, 2019. április 27-én, a »KBK 60« nyitó eseményeként, az emlékezés jegyében engedjék meg, hogy bemutassak egy erre az évfordulóra készült, általam írt kiadványt, címe: *Múltunk neves ex libris gyűjtői*”. A lexikonszerű kötet, mely több évi kutatás eredménye, 220 ex libris gyűjtőt mutat be a múltból, akik a 19. század második fele és a 21. század eleje közti időszakban éltek, köztük számosan a Kisgrafika Barátok Köre, vagy korábbi gyűjtőszervezetek (Szent György Céh, MEGE, Ajtósi Dürer Céh stb.) tagjai voltak. Ily módon a kiadvány méltó emlékezés elődeink munkásságára. A kötet kiadója a Kisgrafika Barátok Köre Grafika-gyűjtő és Művelődési Egyesület. A közeljövőben vidéken is lesznek bemutatói, Szegeden, Ajkán és Debrecenben. Részletes ismertetése folyóiratunk *Könyvespolc* rovatában olvasható.

V. T. K.

BESZÁMOLÓ A KBK 2018-AS MŰVÉSZETI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Elhangzott a KBK 2019-es közgyűlésén

Tisztelettel köszöntök mindenkit! 2018 decemberében távozott körünkől Ürmös Péter művészeti vezetőnk és elnökünk, beadta felmondását. Egyesületünk nehezen tudta elfogadni a döntését, reménykedtünk visszatérésében, de sajnos ez nem következett be. Így nélküle kell folytatnunk a 2019-es évet. Körünkben végzett állhatatos munkáját ezúton is megköszönjük, sokunknak példát jelentett, amit ő nyújtott a mű-

Várkonyi Károly fametszete, X2 (1937), 201×146

Nagy László Lázár fametszete, X2, op. 209 (1975), 134×87

vészeti élet, a kisgrafika terén (és nemcsak elnökként). Így a kialakult helyzetben a szokásos éves művészeti beszámolót a vezetőség megbízásából én tartom, és hamarosan sor kerül új elnökünk megválasztására is.

Mielőtt belekezdenék az elmúlt év művészeti vonatkozó eseményeinek taglalásába, először is emlékezzünk elhunyt művészeinkre, Vályi Csaba (1937–2018) és Tavaszy Noémi (1927–2018) festő- és grafikusművészekre, akik még 2018-ban, és Nagy László Lázár (1935–2019) ceglédi, László Anna (1946–2019) szegedi grafikusművészekre, akik az idén távoztak az élők sorából. Egy perces néma felállással adózzunk emléküknél!

A múlt évről röviden. A 2018-as év a 37. FISAE Nemzetközi Ex libris Kongresszus és a „KBK 60”-ra való készülék jegyében zajlott. Ezt tükrözte a Kisgrafika folyóirat 2018/2-es kongresszusi száma, melyet magyar–angol nyelvre terveztünk, sok képpel bemutatva a magyar kisgrafikát. Az újság – bár nagyobb példányszámban szeretnénk volna – részben eljutott a külföldi ex libris gyűjtőkhöz is, bizonyítja ezt a 2019-es évre meghirdetett „KBK 60” nemzetközi kisgrafikai pályázat beérkezett anyagban a külföldi résztvevők nagy aránya.

2018. augusztus 28. – szeptember 2. közt volt a 37. FISAE kongresszus Prágában. Ezen körünkől Rácz Mária és férje, illetve én a családommal voltunk jelen, Rácz Mária a delegációk ülésén is képviselte hazánkat. Az eseményekről, kiállításokról beszámoltunk a Kisgrafika folyóirat 2018/4. számában. Magyar grafikus alkotása sajnos nem szerepelt a nemzetközi versenypályázaton kiállítottak között, de a vallási vonatkozású tárlaton igen.

Az év egyéb fontos kisgrafikai eseményei, kiállításai közül kiemelem a következőket (és előre elnézést kérek, ha valami netán kimarad):

– II. Hatvani kisgrafikai tárlat, mely 2018. február 10-én nyílt, többek között Salamon Árpád, Kóhegyi Gyula, Vén Zoltán, Danka Attila, Ghiczy György és Csongor, Kún Péter, Molnár Icsu István, Palásti Erzsébet alkotásaiból.

– Tóth Péter képzőművész kiállítása a szegedi Körösy szakgimnáziumban, a magyar kultúra napja alkalmából.

– Somoskövi Sándor emlékkiállítás a szegedi Vedres István Építőipari Szakgimnáziumban.

– Krajcsi Tiborné gyűjtő anyagának kiállítása Ajkán nyílt 2018 márciusában.

– A dorozsmai Petőfi Sándor Művelődési Házban Diskay Lenke grafikusművész emlékkiállítását a KBK szegedi csoportjának titkára, Rácz Mária nyitotta meg.

– 2018. augusztus 8-án került sor az „Ex Libris Pro Natura” c. kiállításra a Magyar Természettudományi Múzeumban, mely a múzeum profiljához kapcsolódóan természeti örökségünkbe adott betekintést, kisgrafikákon. Létrejöttéhez köszönettel tartozunk Kóhegyi Gyula és Kerékgyártó László grafikusművész tagtársainknak. A megnyitót Ürmös Péter tartotta.

– Ugyancsak ő nyitotta meg 2018 szeptemberében egykori elnökünk, König Róbert, Munkácsy-díjas grafikusművész tárlatát a H13 Diák- és Vállalkozásfejlesztési Központ Galériájában. Ennek rendezéséért is Kóhegyi Gyula és Kerékgyártó László grafikusokat illeti köszönet, a szereplő grafikai mappák anyagát pedig dr. Arató Antal bocsátotta rendelkezésre.

– Október 4-én nyílt Kaposi Kovács Csaba, az Ajkai Kisgrafika Barátok Köre és az Ajkai Grafikai Műhely tagjának tárlata, melyet Padné Szabó Mária nyitott meg.

A következőkben egy külföldi (olaszországi) kiállításához kapcsolódó könyvmegjelenést emelek ki, mely az „Apátságok Magyarország földjén” c. tárlathoz kapcsolódott, s melynek létrejöttében, és az e kapcsán megjelent olasz nyelvű katalógus létrehozásában egykori elnökünknek, Ürmös Péternek és

Kékesi László linónetszete, X3 (1970), 100×70

Antalné Tari Zsuzsa ügyvezetőnek volt elévülhetetlen érdeme. 2018. szeptember 21-én Torrita di Siena városában nyílt meg a tárlat, mely aztán vándorkiállításaként több olasz városban bemutatásra került.

2018. október 3-án az Országos Széchényi Könyvtárban került sor a „Nagy László Lázár kisgrafikai világa” (Vasné dr. Tóth Kornélia, OSZK, Budapest, 2018) c. kötet bemutatójára, mely a ceglédi grafikus kisgrafikai életművét, több mint 700 kisgrafikáját és 300 feletti kiállítását veszi sorra. Ezt a kiadványt én állítottam össze, a készítéshez aktív segítséget kaptam a grafikustól. A kötet aztán Cegléden is bemutatásra került, nagy kiállítással egybekötve. Amint már említettem, súlyos betegsége okán a grafikus sajnos idén eltávozott az élők sorából. Hirnevét mutatja, hogy a könyvnek több helyütt jelent meg recenziója, a magyar mellett külföldi szakirányú újságokban is, pl. Dániában, Németországban, Svájcban, Ausztriában, Finnországban, Olaszországban, Csehországban stb.

A külföldi kapcsolatépítés kapcsán megemlítem még felvételemet az osztrák (Österreichische Exlibris-Gesellschaft) és a német ex libris egyesületbe (Deutsche Exlibris-Gesellschaft). Az osztrákokkal való együttműködés jegyében felkérésre német nyelvű tanulmányt írtam az ottani ex libris újság számára „Die Exlibris in der Zeit der Österreichisch-Ungarischen Monarchie, an der Jahrhundertwende“ [Az ex libris az Osztrák–Magyar Monarchia idején, a századfordulón] címmel, mely megjelent az osztrák Mitteilungen 2018/1. számában (Mitteilungen der Österreichischen Exlibris-Gesellschaft, April 2018, 4–7.). Ez – ahogy Ürmös Péter a Kisgrafika 2018/3. számában fogalmazott – a magyarok és az osztrákok számára is fontos forrásértékű információkat tartalmaz.

Ugyancsak külföldi kapcsolatainknak köszönhetjük, hogy újságunkban is hírt adhattunk a cseh Ex libris Gyűjtők Egyesülete (SSPE) által idénre kiírt nemzetközi pályázatról, melynek témája: „Český Krumlov – a Rosenberg (Rožmberk) család története – épületek, kézművesség és hagyomány.” A versenyre a világ összes országából jelentkezhetnek a gyermekek, tanulók és diákok, a grafikákat 2019. május 31-ig kell beküldeni. Részleteket a Kisgrafika folyóirat legutóbbi (2019/1.) számában olvashatnak.

Végezetül, bár már ez is a 2019-es évet érinti, de azért fontosnak tartom megemlíteni, hogy a KBK szegedi csoportja januárban kiállítást ajándékozott a jubiláló, idén 70 éves Bakacsi Lajos festő- és grafikusművésznek „50 év a grafika vonzásában” címmel. Ezúton mi is szeretettel köszöntjük a művészt, további eredményes munkát, egészséget kívánva!

Mindenkinek megköszönve a figyelmet, kívánok magunknak töretlen lelkesedést az idei „KBK 60” ünnepi év programjainak a szervezéséhez és véghezviteléhez! *Vasné dr. Tóth Kornélia*

JÓTÉKONYSÁGI ÁRVERÉS

A KBK Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület 2019. szeptember 1–27. között, 27-e 17 óráig levelezési jótékonysági árverést rendez grafikai anyagból (kisgrafika, ex libris, képes levelezőlap, plakát, vonatkozó szakirodalom stb.).

Az anyagot július végéig kérjük eljuttatni a Pest-Budai Árverezőházba (Bp. VII. ker., Erzsébet körút 37., I. em.). Megtekinteni interneten, az árverezőház honlapján: www.bedo.hu és az árverezőházban lehet. Árverési biztos: Bedő József, tel.: 70/610-8315

A jótékonysági árverés teljes bevételét az egyesület céljaira fordítjuk.

A KBK SZEGEDI CSOPORTJA, 2018

Tavalyi előadások az összejöveteleinken:

- február 9.: Zboján Rózsa – Petőfi Sándor költő utolsó delutánja Székelykeresztúron
dr. Zenei József a Tátra téri Szent Gellért templomról.
- április 13.: Szabó András – Pieter Bruegel (1525–1569)
- május 11.: Zboján Rózsa Hunyadi Mátyásra emlékezett születésének 575. és királlyá választásának 560. évfordulóján.
Rácz Mária és Sárszegi György úti élménye Izlandról.
- június 8.: Vasné dr. Tóth Kornélia *Ex libris és képkultúra* c. könyvének bemutatása.
Rácz Mária 75 éves
- szeptember 14.: Rácz Mária és Sárszegi György beszámolója a Prágában tartott 37. Nemzetközi Ex libris Kongresszusról.
- október 18.: dr. Nátyi Róbert művészettörténész volt a vendégünk, és a munkájáról beszélt.
- december 7.: Rácz Mária Szent Miklós püspökről.
Egymás megajándékozása.
- Összejöveteleinken Rácz Mária grafikai gyűjteményéből tekinthettünk meg lapokat.

Kirándulásaink, kiállítások megtekintése 2018-ban:

- január 22.: Kass Galéria – *Kass, biblia, szentek*
- február 7.: Vedres Galéria – Somoskövi Sándor emlékkiállítás, 11 fő képviselte a csoportot.
- február 8.: Kecskemét – a *Seuso-kincs* c. kiállítás megtekintése, 12 fővel vettünk részt. Csatlakozott hozzánk Nagy László Lázár Ceglédről.
- március 9.: Bálint Sándor Művelődési Ház – Újszegedi képzőművészek tárlata, köztük Dégi László, Szabó András, 10 fővel voltunk jelen.
- augusztus 13.: A Kiskundorozsmai Petőfi Sándor Művelődési Házban Diskay Lenke grafikusművész emlékkiállítását Rácz Mária nyitotta meg, 13 tagunkkal voltunk jelen, Budapestről Antalné Tari Zsuzsa KBK titkár és Antal Jenő.
- augusztus 28. – szeptember 2. Prága: 37. *FISAE Nemzetközi Ex libris Kongresszus*, 530 regisztrált résztvevő, Szegedről Rácz Mária és Sárszegi György volt a résztvevő.
- szeptember 28.: Kass Galéria – *Kass, biblia, szentek* és Dömötör Mihály *Kereszt parafrázisok* c. kiállításokon felkérésünkre tárlatot vezetett Gyulay Endre megyéspüspök úr 22 fő érdeklődőnek.
- október 20.: Takács Erika megnyerte a 200 éve elhunyt Dugonics András tiszteletére rendezett vetélkedőket.
- november 15.: Budapest, Ráth György-villa 14 fővel. A szecessziós kiállítást dr. Horváth Hilda fősztályvezető mutatta be. A Szépművészeti Múzeumban a *Leonardo* és az *Ókor* c. kiállítást néztük meg.

Rácz Mária

A Kisgrafika Barátok Köre Egyesület
internetes honlapja:
www.kisgrafika.hu

SUMMARY

László Kékési, Junior: The Association of Friends of Small Graphic and My Father

The graphic artist László Kékési was a determining member of the Association of Friends of Small Graphic (KBK) from 1959, the formation of the association. His lifework consists of 254 bookplates and the subsisting 237 sketches. László Kékési, Jr.'s writing is a reminiscence of these works, the collectors and the fellow graphic artists as well as his activity at KBK.

Árpád Marton: Light-years

An exhibition of three artists took place in the Sándor Petőfi Arts Centre in Kiskundorozsma on 15th February 2019: the exhibition of Lajos Bakacsi, Anna László and József Ferenc Marton. Their central motive was light – through the complex layers of their works of art.

Mária Rácz: Farewell to Anna László

Anna László – member of the local group of the Association of Friends of Small Graphic (KBK) in Szeged – deceased. Her works appeared at exhibitions of international ex libris congresses. Her small graphics are valuable pieces of both home and foreign collectors, through Japan, to the USA. She made numerous bookplates in the Pantheon of Szeged series.

Dr. Kornélia Tóth Vas: The holiday of wine in small graphics. About the ex libris and wine label collection of László Solti

László Solti (1933–) is a wine-grower, graduate engineer and teacher. He was a member of the local organization of the Association of Friends of Small Graphic in Pécs. His collection consists of small graphics, bookplates and wine labels which he utilized to compile numerous exhibitions.

Dr. Kornélia Tóth Vas: Bookplates of famous collectors in the National Széchényi Library. József Nagy (1879–1962)

Economic academy teacher in Debrecen, researcher of the cultural history of Debrecen, art collector. He established a significant coin and ex libris collection. In 1932, he took part in the formation of MEGE (Association of Hungarian Ex Libris Collectors and Graphic Friends). Later on, he attended the gatherings of the Association of Friends of Small Graphic (KBK).

News, Press Review, Books, Society Matters

Тиханович, Евгений Николаевич (Tyihanovics, J. Ny.) grafikája, C4, 65×45

AUSZUG

László Kékési der Jüngere: Der Kleingrafik Freundkreis und mein Vater

László Kékési der Graphiker war ein festes Mitglied des Kleingrafik Freundkreises seit der Gründung. Sein Lebenswerk besteht aus 254 Stück Exlibris und noch 237 erhaltene Skizze.

An diese Werke, an die Besteller und an die Grafiker Freunde erinnert sich der Artikel seines Sohnes, László Kékési der Jüngere.

Árpád Márton: Licht-Jahre

Es wurde eine Ausstellung veranstaltet in dem Kulturhaus von Kiskundorozsma am 15. Februar 2019. Die drei ausstellten Künstler (Lajos Bakacsi, Anna László und József Ferenc Marton) haben ein zentrales Motiv dargestellt: das Licht durch die Schichten der komplexen Kunstwerke.

Mária Rácz: Abschied von Anna László

Anna László, ein Mitglied des Kleingrafik Freundkreises in Szeged ist gestorben. Ihre Werke wurden auch an Internationale Exlibris Kongress ausgestellt. Ihre Exlibris findet man bei den Sammlern nicht nur in Ungarn, sondern auch weltweit von USA bis Japan. Sie hat viele Stücke auch in der Szegeder Pantheon-Serie erstellt.

Kornélia Vasné dr. Tóth: Das Fest des Weines auf dem Exlibris. László Soltis Sammlung aus Exlibris und Weinetiketten.

László Solti (1933–) aus Pécs, Winzer, Wienbauer-Betriebsingenieur, Fachlehrer, Mitglied des Kleingrafik Freundkreises in Pécs. Die Kleingrafiken, Exlibris und auch Weinetiketten bilden seine Sammlung. Er hat schon aus seiner Sammlung zahlreiche Ausstellungen organisiert.

Kornélia Vasné dr. Tóth: Exlibris von berühmten Sammlern in der Széchényi Nationalbibliothek. József Nagy (1879-1962)

Pädagoge aus Debrecen, akademische Wirtschaftslehrer, Forscher der Debrecener Kulturgeschichte, Kunstsammler. Neben den Münzen hat er auch eine bedeutende Sammlung aus Grafiken erstellt. Im Jahr 1932 war er auch ein Gründer der MEGE (Verein den Ungarischen Exlibrissammlern und Grafikenfreunden). Später hat er auch an den KBK-Sitzungen teilgenommen.

Nachrichten, Presseschau, Bücherschau, Vereinnachrichten

Kékési László linómetszete, X3 (1976) 70×82

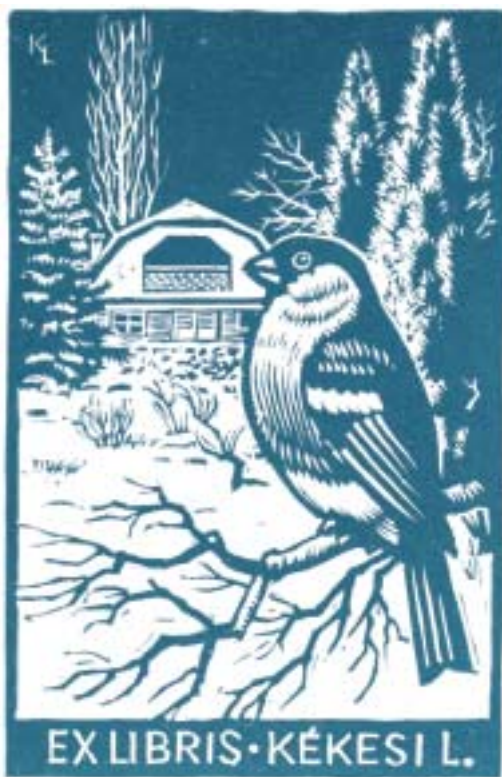
Alma Petz grafikája, 67×81

Vadász Endre grafikája, 130×178

Kékesi László rézkarca, C3, 91×54

Kékesi László linómetszete, X3, 101×66

Kékesi László linómetszete, X3/col, 85×48

Kőhegyi Gyula linómetszete, X3 (1969), 65×60